

Konference evropských komisí Spravedlnost a mír

Mezinárodní workshop a plenární zasedání 2026

„Jaderné odzbrojení a cesty k neozbrojenému a odzbrojujícímu míru“

Pátek 18. září – pondělí 21. září 2026, Glasgow

ZÁVĚREČNÉ PROHLÁŠENÍ

Bezpečnost není založena na hrozbě zničení, nýbrž na spravedlnosti, lidské důstojnosti a obecném dobru

Jako delegáti evropských komisí pro *Spravedlnost a mír* jsme se ve dnech 18.–21. září sešli ve skotském Glasgow, abychom se vzájemně poučili, refleктоvali a jednali v souvislosti s naléhavou potřebou pokročit v jaderném odzbrojení. Setkali jsme se v době zvýšeného globálního napětí, kdy se řada států disponujících jadernými zbraněmi aktivně účastní nebo v nedávné době účastnila přímých vojenských konfliktů jak proti jaderným, tak proti nejaderným státům. Inspirováni slovy papeže Lva XIV. z jeho prvního *poselství ke Světovému dni míru*, v němž povzbuzuje k úsilí o „neozbrojený a odzbrojující mír“, jsme během setkání pocítili naléhavou potřebu překročit rámec abstraktních diskusí a položit si zásadní otázku: **Jak lze odzbrojení prakticky dosáhnout?**

Od 60. let 20. století se ve Skotsku, na námořní základně Jeho Veličenstva Clyde (HMNB Clyde, Faslane) u řeky Clyde, nachází základna britských ponorek vyzbrojených jadernými zbraněmi. V důsledku toho od 80. let jak Justice & Peace Scotland tak i Skotská biskupská konference, ale i širší mírové hnutí v celé zemi se soustavně zasazují o skutečný mír a bezpečnost a odmítají falešné pojetí bezpečnosti založené na uplatňování moci a hrozbě „vzájemně zaručeného zničení“ (MAD). V Glasgow jsme se setkali s představiteli tohoto dlouhodobě působícího skotského mírového hnutí. Seznámili jsme se s jejich neochvějným úsilím o prosazování odzbrojení prostřednictvím dialogu a diplomacie, s jejich upozorňováním na katastrofální humanitární a environmentální důsledky jaderného výbuchu, s úsilím o spravedlivou transformaci pracovních míst zaměstnanců obranného průmyslu i se vzděláváním společnosti k míru a nenásilí a k novému pojetí bezpečnosti, které přesahuje tradiční pohled soustředěný na stát.

Abychom naše intelektuální a teologické úvahy zasadili do konkrétního kontextu, navštívili jsme Faslane, kde jsme se zúčastnili modlitební vigílie jako křesťanského svědectví za odzbrojení a mír. Stáli jsme před branami, za nimiž jsou umístěny tyto zbraně hromadného ničení, modlili se, naslouchali Písmu a uvažovali o základní pravdě, že skutečnou bezpečnost nelze budovat na závislosti na zbraních a zvyšování výdajů na jaderné zbrojení. Musí být naopak zakořeněna v lidské důstojnosti, úctě k bližnímu a podpoře obecného dobra.

Katolická sociální nauka zastává již po desetiletí jednoznačný postoj církve k jaderným zbraním. Od doby vydání encykliky *Pacem in Terris* (1963), která prohlašuje, že „jaderné zbraně musí být zakázány“ (112), až po *Magnifica Humanitas* (2026) církev soustavně zpochybňuje současnou politickou rétoriku, která dominuje mezinárodní obranné politice. *Magnifica Humanitas* výslovně upozorňuje na „rozšířené, avšak mylné přesvědčení, že jaderné odstrašování je nezbytným předpokladem bezpečnosti“ (194). Jako křesťané usilující o uskutečňování morálních zásad katolické sociální nauky proto uznáváme, že jaderné zbraně nikdy nemohou být považovány za „spravedlivé zbraně“ a že jejich výroba, vlastnictví a použití, stejně jako hrozba jejich použitím, zůstávají morálně nepřijatelné.

Skutečně prorocký hlas však musí být zároveň založen na vztazích a realistickém pohledu na svět. Nekážeme z věže ze slonoviny, odtrženi od skutečných obav a bezpečnostních hrozeb, jimž lidé čelí v době, kdy evropské i mezinárodní dění zásadně ovlivňuje válka. Situace vyvolaná ruskou agresí proti Ukrajině je naléhavou připomínkou složitosti otázek spojených s jaderným odstrašováním a zranitelností států a vyvolává obtížné otázky týkající se bezpečnosti a obrany. Uvědomujeme si, že geopolitická situace našich jednotlivých zemí se výrazně liší, od historických i současných hrozeb ve střední a východní Evropě až po postoje neutrálních zemí.

Navzdory těmto rozdílům nás spojuje společný závazek: **nesmíme si zvyknout na existenci jaderných zbraní ani přijmout převládající názor, že k zajištění míru musíme být připraveni na válku.** Tento názor jednoznačně odmítáme. Namísto toho se hlásíme ke slovům papeže Pavla VI., že chceme-li mír, musíme usilovat o spravedlnost, a přijímáme výzvu současného Svatého otce usilovat o neozbrojený a odzbrojující mír. Skutečná bezpečnost nespočívá v bezpečnosti založené na zbraních, nýbrž v **lidské bezpečnosti**, tedy v investicích do lidí, demokratických institucí a sociální spravedlnosti.

Naše morální hodnocení se navíc musí rozšířit s vědomím, že hrozba hromadného ničení se proměňuje. Musíme se naléhavě zabývat začleňováním umělé inteligence do systémů velení jaderných zbraní, jak zdůrazňuje také Římská deklarace Globálního shromáždění nositelů Nobelovy ceny o umělé inteligenci a jaderné válce, stejně jako rychlým vědeckým vývojem, který zvyšuje riziko použití biologických zbraní.

Abychom dosáhli společného cíle, překonali jaderné odstrašování a vybudovali mír založený na spravedlnosti, zavazujeme se k následujícím konkrétním krokům a zároveň k nim vyzýváme ostatní:

• Posilovat rámce pro odzbrojení

Vyzýváme politické představitele, aby posilovali mezinárodní právo a multilateralismus a dodržovali stávající závazky v oblasti odzbrojení. To vyžaduje neochvějnou podporu **Smlouvy o nešíření jaderných zbraní (NPT)**, **Smlouvy o všeobecném zákazu jaderných zkoušek (CTBT)** a přípravy **Smlouvy o zákazu výroby štěpného materiálu pro jaderné zbraně (FMCT)**. Vyzýváme evropské země, aby podepsaly a ratifikovaly **Smlouvu o zákazu jaderných zbraní (TPNW)**, a státy, které se v současnosti spoléhají na jaderné odstrašování, vyzýváme, aby se zapojily do procesů spojených s touto smlouvou, včetně účasti na jednáních v roli pozorovatelů.

• Požadovat odpovědnost vlád a průmyslu

Komise *Spravedlnost a mír* musí soustavně komunikovat s volenými představiteli a vyžadovat od nich odpovědnost. Musíme zpochybňovat politiku vlád, které zvyšují výdaje na obranu na úkor sociální a ekonomické spravedlnosti. Rovněž je třeba poukazovat na ekonomické zájmy spojené s průmyslem jaderných zbraní i zbrojním průmyslem obecně a prosazovat spravedlivou transformaci pro pracovníky, jichž by se tyto změny dotkli.

- **Mobilizovat občanskou společnost ve prospěch mnohostranného jaderného odzbrojení**

Povzbuzujeme křesťany i všechny lidi dobré vůle, aby se prostřednictvím pokojných aktivit zapojovali do úsilí o nenásilí a jaderné odzbrojení. Může jít například o **modlitbu, reflexi a veřejné prosazování těchto cílů a veřejné svědectví**, například na místech, kde jsou jaderné zbraně umístěny.

- **Investovat do výchovy k míru**

Musíme dát přednost **výchově k míru a výchově ke globálnímu občanství**, abychom přispěli ke změně myšlení v Evropě i ve světě, zpochybňovali normalizaci jaderných zbraní a nově definovali pojem „bezpečnosti“ tak, aby se neodvíjel od militarizace, ale od lidské bezpečnosti, tedy od ochrany a rozvoje lidí, demokracie, komunit a zdrojů. Uznáváme, že k dosažení tohoto cíle musíme také čelit dezinformacím v politice a médiích, ale i v našich vlastních církvích.

- **Podporovat dialog a věrohodné alternativy**

Zavazujeme se vytvářet a udržovat *prostor pro dialog uvnitř církve i občanské společnosti*. Musíme zajistit, aby skutečné obavy a bezpečnostní potřeby byly vyslyšeny, a zároveň vytvářet a prosazovat věrohodné alternativy k jadernému odstrašování.

Z Glasgow odjíždíme znovu utvrzeni v přesvědčení, že mnohostranné jaderné odzbrojení je jak morálním imperativem, tak praktickou politickou výzvou. Zavazujeme se být vizionářským a vytrvalým hlasem pro skutečný a spravedlivý mír, v němž bezpečnost není založena na hrozbě zničení, nýbrž na spravedlnosti, lidské důstojnosti a obecném dobru.

**Přijato Plenárním zasedáním *Justice & Peace Europe* v Glasgow
u příležitosti Mezinárodního dne míru 21. září 2026**